

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมสีธรรมชาติเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มของกลุ่มอาชีพมัดย้อมมัดย้อม ตำบลบางชะแยง อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

Development of Natural Dyed Fabric Products to Create Added Value for the Mud Yom Mud
Yim Professional Group, Bang Khayang Subdistrict, Mueang District, Pathum Thani Province

อัจฉรวรรณ สุขเกิด (Ajcharawan Sujkird)¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมสีธรรมชาติ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและยกระดับผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพ มัดย้อมมัดย้อม กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มอาชีพ มัดย้อม มัดย้อม สมาชิก จำนวน 25 คน เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในประเด็น รูปแบบผลิตภัณฑ์ เทคนิคและวัสดุที่ใช้ในการผลิต ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมสีธรรมชาติ จากใบไม้ ดอกไม้ ให้สีแตกต่างกัน เช่น ตะขบ ให้สีเหลือง ใบสัก ให้สีม่วงชมพู ใบสบู่เลือด ให้สีเขียวเหลือง ดอกดาวเรือง ให้สีส้ม และดอกพวงชมพู ให้สีส้ม เป็นต้น การวางใบไม้ ดอกไม้ ทำให้ผ้ามีเอกลักษณ์ไม่ซ้ำใครและมีการออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ได้ 4 ผลิตภัณฑ์ คือ เสื้อ ผ้าคลุมไหล่ กระเป๋า และปลอกหมอน สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคและเป็นประโยชน์ต่อชุมชนในรูปแบบใหม่ สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 30 ของมูลค่าเดิม รายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 60 เป็นแนวทางในการสร้างรายได้เพิ่มให้แก่ชุมชน ที่เหมาะสมกับบริบทชุมชน

คำสำคัญ: การพัฒนาผลิตภัณฑ์ ผ้าย้อมสีธรรมชาติ การสร้างมูลค่าเพิ่ม

Abstract

This research aimed to develop naturally dyed fabric products to create added value and enhance the product line of the tie-dyeing profession. The sample consisted of 25 members of the tie-dyeing profession, selected through purposive sampling. The research was conducted through participatory action research focusing on product design, techniques, and materials used in production.

The research findings revealed that the development of naturally dyed fabric products from leaves and flowers resulted in various colors. For instance, turmeric leaves produced yellow, Teak leaves produced purple-pink, soapberry leaves produced yellow-green, marigold flowers produced orange, and Coral vine flowers produced orange. The arrangement of leaves and flowers gave the fabric a unique identity. Moreover, the design and development of four new products were achieved, including shirts, shawls, bags, and pillowcases, which aligned with consumer preferences and benefited the community in a new format. Furthermore, it was found that the new products could generate added value, increasing the original value by 30% and income by 60%. This serves as a guideline for increasing income within the community context.

Keywords: Development, Natural Dyed Fabric, Added Value

¹ สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ (Modern Business Management, Faculty of Management Science, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage)
E-mail: ajcharawan@vru.ac.th

วันที่รับบทความ: 14 กุมภาพันธ์ 2567 วันที่แก้ไขบทความ: 20 เมษายน 2567 วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 23 เมษายน 2567

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

ผลิตภัณฑ์ที่เป็นภูมิปัญญา ถูกสร้างจากความคิดและความเชื่อ มีการสืบทอดกันมาถือเป็นการสร้างมูลค่าทางความคิดของมนุษย์เป็นสินทรัพย์ทางวัฒนธรรม (How Kins, 2002) จนกลายเป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของท้องถิ่นหรือชุมชนนั้น นอกจากเป็นสิ่งที่บอกถึงภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่นนั้น ยังสามารถเป็นเครื่องบ่งชี้ตัวตนและคุณค่าของชุมชน นอกจากนี้คนในชุมชนสามารถนำเอกลักษณ์มาพัฒนาสร้างสรรค์ให้เป็นผลิตภัณฑ์ขึ้นมาให้เหมาะสมกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป ในปัจจุบันผลิตภัณฑ์ตามท้องถิ่นที่มาจากภูมิปัญญาได้รับความสนใจจากผู้บริโภค และการนำผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นที่มาจากภูมิปัญญามาพัฒนาต่อยอดเป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพสามารถช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์และท้องถิ่นนั้นด้วย (Jittapon Chumkate, 2017) ผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ทำให้ยากต่อการเลียนแบบ และสามารถตั้งราคาขายได้ดีเป็นสินค้าที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มในเชิงพาณิชย์ และมีผลต่อความสำเร็จของตลาด (Kasak Tekhanmaga et al., 2020)

ผ้าที่ย้อมด้วยสีธรรมชาติเป็นหนึ่งในภูมิปัญญา ที่มีการสืบทอดมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ใช้วิธีการคัดสรรพันธุ์พืชที่มีหลากหลายในท้องถิ่นนั้นนำมาใช้เป็นวัตถุดิบให้สีแต่ละพันธุ์พืชให้ความแตกต่างของสี โดยสีธรรมชาติส่วนใหญ่เป็นพืชในส่วนของเปลือกไม้ ใบไม้ ลูกไม้ และรากไม้ ผ่านกรรมวิธีในการย้อมแตกต่างกันไปแล้วแต่ชนิดพืช จนได้รับการพัฒนาใช้ย้อมสีที่มีคุณภาพดีสีไม่ตก และไม่ซีดจางง่าย ทำให้ได้รับความนิยมจากผู้บริโภคในผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมสีธรรมชาติเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีกระบวนการผลิตจากวัสดุธรรมชาติ และผ้าย้อมสีธรรมชาติมีลักษณะเด่นที่ลักษณะสีมีความนุ่มนวล ไม่ฉูดฉาด เป็นที่ต้องการของตลาดโดยเฉพาะในต่างประเทศ ผ้าที่มีการย้อมสีธรรมชาติทำให้มีความสวยงามเพิ่มมากขึ้นสามารถสร้างรายได้เป็นเอกลักษณ์ ผ้ามีย้อมแต่ละชิ้นจะไม่ซ้ำกันเพราะมีขึ้นเดียว รูปแบบการวางเกิดจากความเฉพาะเจาะจงของคนวางผ้า สินค้าจึงมีความเฉพาะ มีความคิดสร้างสรรค์และเกิดจินตนาการถือเป็นเอกลักษณ์ของผ้าย้อมสีธรรมชาติ (Teewara Buchaiyaphum et al., 2023)

กลุ่มมัดย้อมมัดย้อม ตำบลบางชะแยง อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี เริ่มต้นจากการผลิตผ้ามัดย้อม จุดเด่นของผ้ามัดย้อมของกลุ่ม คือ การเอาความคิดสร้างสรรค์ของสมาชิกกลุ่มนำมาออกแบบลาย มีลักษณะเป็นลายเอกลักษณ์ของตนเอง ไม่ซ้ำกับใคร มีกระบวนการขั้นตอนของการจุ่มสี การมัด ด้วยเทคนิคการผสมผสานทั้งการเย็บ การพับแล้วมัด และการหนีบ จนได้ลวดลายที่มีความหลากหลายและทันสมัย แต่ในปัจจุบันกลุ่มมีความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่เป็นผ้าสีย้อมใบไม้ นำสีส้นจากธรรมชาติสู่ลวดลายบนพื้นผ้า ต้องการทำให้สินค้ามีความโดดเด่นไม่ซ้ำใคร เช่น ลายใบไม้บนเสื้อ กระเป๋า ผ้าพันคอ เป็นต้น เพื่อทำให้ผลิตภัณฑ์เป็นที่นิยม ผลิตภัณฑ์ยังเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นจากธรรมชาติ เช่น ใบสัก ใบยูคาลิปตัส ใบสบู่เลือด ใบละหุ่ง ใบตะขบ ใบแคนา ดอกดาวกระจาย ดอกพวงชมพู เป็นต้น วัตถุดิบจากธรรมชาติให้สีส้นแตกต่างกัน เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่จากลวดลาย สร้างเอกลักษณ์ให้กับชุมชนต่อยอดภูมิปัญญา สามารถสร้างงาน สร้างอาชีพให้กับกลุ่มและชุมชน เกิดกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมให้กับกลุ่ม คนในพื้นที่และชุมชนใกล้เคียง รวมถึงการตระหนักในการรักษาสีสิ่งแวดล้อมในชุมชน สามารถลดปัญหามลพิษและนำทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ จากความต้องการของชุมชนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ได้มาตรฐานที่สูงขึ้น จึงนำมาซึ่งงานวิจัยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าด้วยการย้อมสีธรรมชาติเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มของกลุ่มอาชีพมัดย้อมมัดย้อม ตำบลบางชะแยง อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี เพื่อเป็นการต่อยอดภูมิปัญญา สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ด้วยวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้วยการพัฒนาจากรากของชุมชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดี และมั่นคงให้กับคนในชุมชนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มอาชีพมัดย้อมมัดย้อม ตำบลบางชะแยง อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

1.2.2 เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและยกระดับผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพมัดย้อมมัดย้อม ตำบลบางชะแยง อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตพื้นที่การศึกษา

กลุ่มอาชีพมัดย้อมมัดย้อม ตำบลบางชะแยง อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี เป็นพื้นที่ทำการมัดย้อม และมีความประสงค์ที่จะร่วมพัฒนางานวิจัย

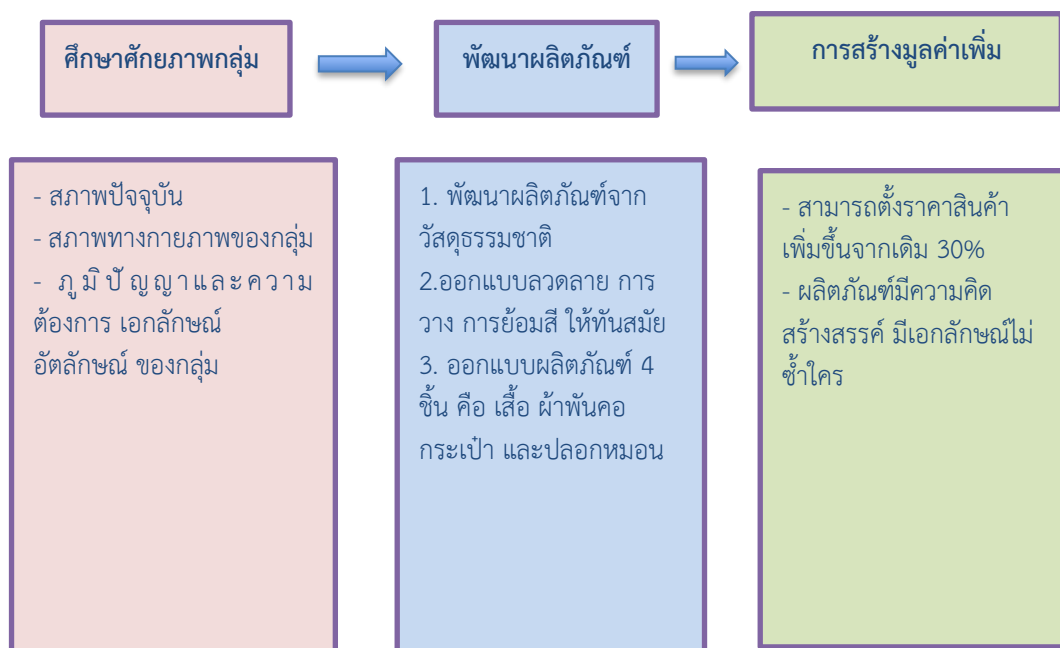
ขอบเขตเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการเก็บรวบรวมองค์ความรู้การทำผ้าย้อมสีธรรมชาติ โดยภูมิปัญญาจากปราชญ์ภูมิปัญญาในชุมชน เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่ม ตามแนวคิดการสร้างมูลค่าเพิ่ม (Komsun Upensuk, 2022) ให้กลุ่มมีศักยภาพเพิ่มขึ้น

ขอบเขตระยะเวลาทำการวิจัย

ตุลาคม 2566 – กุมภาพันธ์ 2567

1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

2. แนวคิดทฤษฎี

2.1 แนวคิดการสร้างมูลค่าเพิ่ม

การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า จะต้องเพิ่มมูลค่าสินค้าให้มีความแตกต่างจากคู่แข่ง และต้องมีความคิดสร้างสรรค์สามารถดึงดูดการตัดสินใจเลือกซื้อของผู้บริโภคได้ พฤติกรรมผู้บริโภคในปัจจุบัน ผลิตภัณฑ์ที่มีได้เป็นเพียงสินค้าหรือบริการเท่านั้น แต่ต้องมีส่วนเพิ่มมูลค่าที่ทำให้ผู้บริโภคได้ประโยชน์สูงสุด (Komsun Upensuk, 2022)

การสร้างมูลค่าเพิ่มเป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณค่าในสายตาของผู้บริโภค Nilson, (1992) ได้อธิบายว่า พัฒนาผลิตภัณฑ์ต้องให้ผู้บริโภคพึงพอใจและเกินความคาดหมายที่ได้รับจากการใช้ผลิตภัณฑ์ Chematony & Harris, (1998) ให้ความหมายว่า การสร้างมูลค่าเพิ่ม คือ การเพิ่มสิ่งใหม่ ๆ ให้กับผลิตภัณฑ์และผู้บริโภคเป็นสิ่งที่ต้องการ ดังนั้น การสร้างมูลค่าเพิ่ม คือ การสร้างมูลค่าที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค โดยการสร้างมูลค่า (Value Creation) ใช้แนวทางในการพัฒนา 2 แนวทาง ดังนี้

1) การพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์เดิมหรือการสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ การสร้างมูลค่าที่เน้นตัวผลิตภัณฑ์ทั้งที่เป็นผลิตภัณฑ์เดิม หรือคิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่โดยอาศัยการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ เช่น การปรับเปลี่ยนรูปลักษณ์ผลิตภัณฑ์ การสร้างสรรคผลิตภัณฑ์ การสร้างเครื่องหมายการค้า การสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ การสร้างผลิตภัณฑ์ทางเลือกสำหรับผู้บริโภคเฉพาะกลุ่ม หรือผลงานที่เน้นความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์หรือบริการมีบทบาทให้กลุ่มผู้บริโภคกลุ่มใหม่ ๆ เข้ามาและยังรักษาผู้บริโภคเดิมได้

2) การขยายตลาดหรือการหากลุ่มเป้าหมายใหม่ การสร้างมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์หรือการบริการโดยมุ่งเน้นไปที่ตลาดหรือกลุ่มบริโภคที่เป็นเป้าหมายเฉพาะ มีการคาดการณ์ล่วงหน้าก่อนการขยายตลาด ซึ่งต้องอาศัยข้อมูลจากการวิจัยตลาดและพฤติกรรมของผู้บริโภคพร้อมกับการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคมากที่สุด เช่น การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเชิงอนุรักษ์ ผ้าอ้อมสำเร็จรูปของผู้ใหญ่ เป็นต้น

การสร้างมูลค่าเพิ่มในปัจจุบัน การดำเนินธุรกิจมีการแข่งขันสูง และพฤติกรรมผู้บริโภคมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลง ทำให้การดำเนินธุรกิจต้องมีการปรับกลยุทธ์ให้ทันต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น การสร้างมูลค่าเพิ่มจึงสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจ (Piyaporn Khamyingyong, 2023) ดังนี้

1. การสร้างมูลค่าเพิ่ม ที่มากกว่าคู่แข่ง ทำให้ผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจมากยิ่งขึ้น การสร้างมูลค่าเพิ่มเป็นการเสนอ ผลประโยชน์ที่ผู้บริโภคต้องการ

2. การสร้างมูลค่าเพิ่ม สามารถสร้างความเชื่อมั่น และความไว้วางใจจากผู้บริโภคที่ดีที่สุด เนื่องจากผู้บริโภคเชื่อมั่นในคุณภาพของผลิตภัณฑ์ หรือบริการที่ธุรกิจมอบให้

3. การสร้างมูลค่าเพิ่ม สามารถสร้างความแตกต่างจากคู่แข่งในภาวะที่มีการแข่งขันอย่างสูง และทำให้ธุรกิจมีความได้เปรียบทางการแข่งขัน

การพัฒนาผลิตภัณฑ์เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มและมูลค่าที่เพิ่มขึ้นของผลิตภัณฑ์มาจากนวัตกรรมที่เป็นการประยุกต์ใช้แนวคิดต่อยอดองค์ความรู้ให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทันสมัยเป็นที่ต้องการของลูกค้า (De Chernatony et al., 2000) การนำผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการใช้ภูมิปัญญาถือเป็นสินค้าทางวัฒนธรรม ที่มีความเป็นเอกลักษณ์โดดเด่น โดยใช้แนวคิดทางทฤษฎีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ กระบวนการที่ทำให้ผลิตภัณฑ์ดีขึ้นจนกลายเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีความแตกต่างและความต่างนี้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค (Sujinda Chemsripong and Piyawan Petmee, 2017) สินค้าที่ปลอดภัยและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมเป็นสินค้าที่ดี แต่ปัญหาของผลิตภัณฑ์ คือ ลวดลายและรูปแบบจากผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติ ควรมีการพัฒนาลวดลายให้มีความแปลกใหม่เป็นที่น่าสนใจของกลุ่มผู้บริโภค (Manus Chanpoung et al., 2020)

2.2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้วยการย้อมสีธรรมชาติ

การย้อมสีธรรมชาติ หากลดการใช้สารเคมีสามารถทำให้ลดการเกิดโรคต่าง ๆ เช่น ระบบทางเดินหายใจ โรคผิวหนัง เป็นต้น จากการย้อมที่เกิดจากย้อมผ้าด้วยสีเคมีที่มีกลิ่นฉุน แสบจุก จากผลดังกล่าวทำให้กลุ่มอาชีพหันกลับมาย้อมผ้าด้วยสีธรรมชาติเพราะสีธรรมชาติละการย้อมผ้าด้วยธรรมชาติ ลักษณะผ้าที่ได้จะมีความโดดเด่นเฉพาะ

นอกจากนี้สีธรรมชาติเป็นสีที่ได้จากพืชและแร่ธาตุต่าง ๆ สามารถนำมาย้อมได้ทั้งแบบย้อมร้อนและแบบย้อมเย็น (Torsangrueng Manori et al., 2021)

การสกัดสีธรรมชาติ

สีธรรมชาติ คือ สีที่สกัดได้จากวัตถุดิบที่มาจาก พืช สัตว์ และแร่ธาตุต่างๆ ซึ่งเกิดขึ้นจากกระบวนการ ตามธรรมชาติ แหล่งวัตถุดิบของสีธรรมชาติสามารถหาได้จากต้นไม้ ใบไม้ และจากบางส่วนของสัตว์หลายชนิด สามารถให้สีตามที่เรากำลังต้องการ และด้วยกรรมวิธีการผลิตที่แตกต่างกันทำให้ผลิตภัณฑ์ที่ได้มีความสวยงามและ สีที่หลากหลายนี้นั้นในผลิตภัณฑ์ที่นิยมมากคือ สีย้อมผ้า แหล่งวัตถุดิบสำหรับสีย้อมผ้าธรรมชาติที่มักนำมาใช้ กันมักเป็น พืช สัตว์และแร่ธาตุที่มีอยู่ในแต่ละท้องถิ่น เพื่อการนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและ เป็นการถ่ายทอดภูมิปัญญาในท้องถิ่น (Wijit Choawunklang and Pimlapa Pasaja, 2013)

ข้อดีของสีธรรมชาติ คือ ไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้ผลิตและผู้บริโภค รวมทั้งกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเรียนรู้ประโยชน์จากธรรมชาติ วัตถุดิบหาได้ง่ายในชุมชนและการย้อมสีธรรมชาติ สามารถถ่ายทอดให้แก่คนรุ่นหลังเป็นภูมิปัญญาของท้องถิ่น และการย้อมสีธรรมชาติมีความหลากหลาย ตามชนิด อายุและส่วนของพืชที่ใช้ตลอดจนชนิดของสารกระตุ้น หรือขั้นตอนการย้อม

ข้อจำกัดของสีธรรมชาติ คือ ปริมาณสารสีในวัตถุดิบย้อมสีมีน้อย ทำให้ย้อมได้สีไม่เข้ม หรือต้องใช้วัตถุดิบปริมาณมาก ส่วนปัญหาด้านการผลิต คือ ไม่สามารถผลิตได้ในปริมาณมากและไม่สามารถผลิตสีตามที่ต้องการ สีที่ได้อาจมีความคงทนต่อแสงต่ำ และคุณภาพการย้อมสีธรรมชาติควบคุมได้ยาก การย้อมสีให้สีเหมือนเดิม จึงทำได้ยาก

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาริธีนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ใช้กระบวนการในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ เพื่อปรับปรุงการทำงาน โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ กลุ่มอาชีพมัดย้อมมัดย้อม ตำบลบางชะแยง อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ใช้เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มด้วยวิธีการเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งปรากฏเพียง 1 กลุ่มอาชีพ ประกอบด้วยจำนวนสมาชิก 25 คน เกณฑ์การคัดเลือก คือ ต้องเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพมัดย้อมมัดย้อม ประกอบด้วยประธานกลุ่ม 1 คน และสมาชิกกลุ่ม 24 คน เกณฑ์การคัดออก คือ ไม่ประสงค์เข้าร่วม ในการคัดเลือกนี้ไม่มีใครประสงค์ไม่เข้าร่วม

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

วิธีการเป็นการสร้างความร่วมมือกับชุมชนและกลุ่มตัวอย่างโดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยกระบวนการทดลองร่วมกันระหว่างนักวิจัยและความสามารถของกลุ่มตัวอย่างของชุมชนจนได้เป็นองค์ความรู้ที่เกิดจากการเรียนรู้ร่วมกัน (co-generative learning) ซึ่งได้มาจากทฤษฎีการย้อมผ้าด้วยสีธรรมชาติกับกระบวนการทดลองที่ใช้วัตถุดิบหลักในพื้นที่ของชุมชน (Manus Chanpoung et al, 2020)

งานวิจัยนี้เป็นงานเชิงคุณภาพ คือ การเก็บข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In -depth interview) โดยเจาะจงเลือกประธานและรองประธานจำนวน 2 คน สมาชิกกลุ่มจำนวน 5 คน ผู้รอบรู้หรือผู้เชี่ยวชาญการมัดย้อม 2 คน ผู้ที่ให้ข้อมูลเป็นผู้ที่มีความรู้ประสบการณ์ด้านการมัดและย้อมสีธรรมชาติ ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นคำถามปลายเปิดใช้เวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 2 ชั่วโมง ทำการจดบันทึกการสัมภาษณ์และบันทึกเสียง เพื่อความถูกต้องเที่ยงตรงของข้อมูลและนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เทคนิควิธีและกระบวนการทำผ้าย้อมสีธรรมชาติ มีขั้นตอนการศึกษา 3 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นการศึกษา ประชุมชี้แจงการวางแผนการทำงานร่วมกัน ระหว่างนักวิจัยและกลุ่มตัวอย่าง โดยการสนทนากลุ่มเป็นข้อมูลเกี่ยวกับ ทรัพยากรในพื้นที่ ปัญหาและอุปสรรค ศักยภาพของกลุ่มตัวอย่าง และศึกษาข้อมูลจากงานวิจัยการมัดย้อมสีธรรมชาติ เพื่อนำมาสรุปวางแผนการทำงาน

2. ขั้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ นักวิจัยและกลุ่มตัวอย่างร่วมกันทดลองพัฒนาผลิตภัณฑ์จากวัตถุดิบที่มีในชุมชน เช่น ใบสัก ใบแคนา ใบระหุง เป็นต้น เพื่อทำการทดสอบการให้สีของวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต ทดลองกระบวนการผลิต การสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์ การสร้างผลิตภัณฑ์ให้สมบูรณ์แบบเพื่อนำออกสู่ตลาด

3. การสร้างมูลค่าเพิ่ม จากการพัฒนาผลิตภัณฑ์ร่วมกับกลุ่มและคนในชุมชน นำไปสู่การถ่ายทอดองค์ความรู้ ด้วยการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อสร้างผลผลิตและขั้นตอนการย้อมสีจากใบไม้ เพื่อค้นหาองค์ความรู้ที่เกิดจากภูมิปัญญาการผลิตผ้าย้อมสีธรรมชาติ มาสร้างสรรค์และผลิตสินค้า เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างเหมาะสม ทำให้เกิดสินค้ามีคุณค่า ยากต่อการลอกเลียนแบบ สามารถสร้างรายได้สูงได้ตามความต้องการ

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลรวบรวมจากผู้ให้ข้อมูล หรือแหล่งที่มาของข้อมูลโดยตรง ข้อมูลที่ได้จากการสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต และข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) มีการจัดทำข้อมูลแบบแผนความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลกันเพื่อ นำไปสู่ความเข้าใจต่อสิ่งที่เห็น การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์จากกลุ่มเป็นการวิเคราะห์โดยใช้หลักเหตุผลและ ผลในลักษณะบรรยายผล เพื่อสนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมสีธรรมชาติเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มอาชีพมัตย้อมมัตย้อม พบว่า

บริบทของกลุ่มอาชีพ มัตย้อม มัตย้อม ตำบลบางชะแยง อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

กลุ่มมัตย้อม มัตย้อม เริ่มส่งเสริมอาชีพการทำผ้ามัตย้อม ตั้งแต่ปี 2564 โดยได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุน ส่งเสริมสวัสดิการจังหวัดปทุมธานี มีการอบรมเพิ่มเทคนิคการมัตย้อมให้แก่กลุ่ม โดยเริ่มจากผลผลิต เช่น สายหัวใจ แมงมุม ข้าวหลามตัด เป็นต้น ประธานกลุ่ม พี่ดวงตา เป็นประธานกลุ่มอาชีพได้เรียนรู้ร่วมกับกลุ่มในการผลิตสินค้า ต่าง ๆ เช่น พวงกุญแจ ผ้าเช็ดหน้า กระเป๋า เป็นต้น สถานที่จำหน่าย คือ ร้านค้าในชุมชนและทางออนไลน์ ใน Facebook “มัตย้อม มัตย้อม บางชะแยง” กลุ่มอาชีพนี้มีความสามัคคีและพัฒนาสินค้าอย่างต่อเนื่อง จนได้รางวัลการ ประกวด คือ รางวัลผู้สรรค์สร้างความมั่นคงของมนุษย์ ตามแนวคิด จากครุฑมารดาสู่เชิงตะกอน” ของ ดร.ปวย อึ้งภากรณ์ ประจำปี 2566 ประเภทที่ 6 ด้านการพัฒนาสัมมาชีพในชุมชน

ภาพที่ 2 สมาชิกกลุ่มมัตย้อม มัตย้อม บางชะแยง และผลิตภัณฑ์มัตย้อม

เนื่องจากกลุ่มต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีมาตรฐานและสามารถดึงดูดความสนใจของผู้บริโภคมากยิ่งขึ้น จึงคิดค้น ผลิตภัณฑ์ขึ้นมาใหม่ เน้นที่วัสดุจากธรรมชาติ โดยนำใบไม้ต่าง ๆ มาวางบนเนื้อผ้า ผ่านกระบวนการทางธรรมชาติให้ได้

ผ้าสีหลากหลายชนิดไม่ซ้ำกัน สีส้นในใบไม้แต่ละใบจะให้สีที่แตกต่างกัน ใบไม้จึงมีคุณค่าและความสวยงามตามธรรมชาติและยังมีเอกลักษณ์ จากงานวิจัยและพัฒนาพบว่า สีเขียวของใบไม้ เมื่อผ่านกระบวนการวิจัย สีของใบอาจเปลี่ยนไป เช่น ตะขบ สีเขียวอ่อน เมื่อนำมาวางบนผืนผ้าจะได้สีเหลือง ใบสักสีทอง จะให้สีม่วงชมพู ใบสบู่เลือด ให้สีเขียวเหลือง ใบละหุ่ง ให้สีเขียวแก่ ใบตะขบ ให้โทนสีเหลือง สีเขียวอ่อน ดอกดาวกระจาย ดอกดาวเหลือง ให้โทนสีส้ม และดอกพวงชมพู ให้โทนสีส้ม สีนํ้าตาล เป็นต้น การนำใบไม้แต่ละชนิด มาวางบนผืนผ้าตามจินตนาการของผู้วาง ทำให้ผ้าแต่ละผืนมีความสวยงามที่แตกต่างกัน เป็นงานศิลปะที่มีความลึกซึ้ง

ขั้นตอนการทำ โดยเริ่มจากเตรียมอุปกรณ์ ผ้า ใบไม้ ดอกไม้ที่เลือกไว้ พลาสติก แร่พื้อของ เชือกฟาง น้ำส้ม ซึ่งน้ำส้ม และท่อพีวีซี มีวิธีการทำดังนี้

ตารางที่ 1 ขั้นตอนการทำผ้าย้อมสีธรรมชาติ

วิธีการทำ	ภาพกิจกรรม
1. นำผ้าที่เตรียมไว้ไปซักด้วยน้ำอุ่น แล้วนำผ้าที่ซักแล้วไปแช่น้ำส้มสายชู หมักทิ้งไว้ไม่เกิน 1 ชั่วโมง หลังจากนั้นนำมาตากให้มากที่สุด	
2. นำผ้าที่ได้มาวางผ้าลงและจัดวางด้วยดอกไม้ ใบไม้ ขั้นตอนนี้ จะใช้ไฉ่เดียด การสร้างสรรค์บนผืนผ้าและความชำนาญในการเลือกสีของดอกไม้ ใบไม้	

วิธีการทำ	ภาพกิจกรรม
3. ใช้พลาสติกคลุมผ้า แล้วใช้ท่อ พีวีซี ออกแรงกดให้ใบไม้แนบสนิทกับผ้า โดยใช้การกลิ้งในทิศทางเดียวกัน	
4. นำมาม้วนให้แน่น ใช้แรปห่อเพื่อกันความชื้น เข้าและออก มัดเชือกให้แน่นแล้วนำไปนึ่งไม่ต่ำกว่าครึ่งชั่วโมง	
5. เมื่อนึ่งเสร็จนำมาแกะออก และนำผึ่งแดด ในการรักษาลวดลายผ้า ควรทิ้งไว้ประมาณสองสัปดาห์ ถึงนำไปซักได้	

จากการพัฒนาผลิตภัณฑ์ นักวิจัยสรุปปัญหาและความต้องการของกลุ่ม ได้ดังนี้ (1) กลุ่มต้องการผลิตภัณฑ์ใหม่ ได้แก่ ผ้าย้อมสีธรรมชาติ (2) ขาดทักษะความชำนาญด้านการสร้างแบบและการตัดเย็บ นักวิจัยได้เข้าไปมีส่วนร่วมพัฒนา ในการแก้ปัญหาจนเป็นแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ คือ (1) พัฒนาทักษะแนวคิดการสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ (2) พัฒนาทักษะด้านการสร้างแบบและการตัดเย็บ (3) ทักษะการถ่ายภาพสินค้า (4) ทักษะการขายผ่านออนไลน์

ผลของการออกแบบผลิตภัณฑ์ จากการพัฒนาทักษะสร้างแบบและการตัดเย็บ โดยเลือกเครื่องแต่งกายประกอบด้วย

(1) ร่างแบบการตัดเย็บเสื้อผ้า	จำนวน 1 รูปแบบ
(2) ร่างแบบการตัดเย็บผ้าพันคอ	จำนวน 1 รูปแบบ
(3) ร่างแบบการตัดเย็บปกหมอน	จำนวน 1 รูปแบบ
(4) ร่างแบบการตัดเย็บกระเป๋าสะพาย	จำนวน 1 รูปแบบ

ต้นแบบผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วย

(1) เสื้อผ้า	จำนวน 1 ต้นแบบ
(2) ผ้าพันคอ	จำนวน 1 ต้นแบบ
(3) ปกหมอน	จำนวน 1 ต้นแบบ
(4) กระเป๋าสะพาย	จำนวน 1 ต้นแบบ

2. เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและยกระดับผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพมัดย้อมมัดย้อม พบว่า

จากการสัมภาษณ์กลุ่มอาชีพ มัดย้อม มัดย้อม ให้ข้อมูลว่า เดิมกลุ่มทำผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมจะวางขายในร้านค้าชุมชน จะขายได้ดีในช่วงเทศกาลเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะเทศกาลสงกรานต์ ที่คนในชุมชนนิยมหาซื้อใส่ หรือมีกลุ่มลูกค้าสนใจสั่งซื้อเสื้อที่ใช้เฉพาะงาน เช่น ศึกษาดูงาน ราคาขายของเสื้อเริ่มต้น 150 บาท ขึ้นอยู่กับขนาด ราคากระเป๋า เริ่มต้นที่ 50 บาท ลวดลายของเสื้อจะเป็นกันหอย หัวใจ ทางกลุ่มมีความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่เพื่อขยายฐานลูกค้า และต้องการรักษาสีแวดล้อม โดยเน้นการใช้วัสดุภายในชุมชนเพื่อนำมาสร้างมูลค่า ทางกลุ่มมีความต้องการผลิตภัณฑ์ย้อมสีธรรมชาติ ผู้วิจัยและผู้เชี่ยวชาญเข้ามานำแนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์มาใช้ในการสร้างมูลค่าเพิ่ม ใช้เทคนิคการย้อมสีให้คงทนมากขึ้น โดยมีภูมิปัญญาและศักยภาพของกลุ่มที่มีอยู่เดิมต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ โดยมีขั้นตอนการพัฒนาไว้ดังนี้

1. เทคนิคการย้อมสีผ้า จากเดิมจะใช้สีสังเคราะห์มาผสมกับน้ำแล้วระบายลงผืนผ้า ใช้วิธีการ มัด คลี่ผ้า เป็นหลัก เปลี่ยนการผสมสีมาเป็นการใช้น้ำส้มสายชู และใช้สีของ ใบไม้ ดอกไม้ ทำให้ผ้าที่ย้อมสดใสและยังคงมีความคงทนของการย้อมสี

2. พัฒนาลวดลาย จากเดิมลวดลายที่ได้เป็นเพียงลายหัวใจเป็นหลัก ปรับมาใช้ลวดลายจากใบไม้ ดอกไม้ วิธีการวาง ทำให้สินค้ามีความเป็นเอกลักษณ์ไม่ซ้ำใคร

3. สร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ นำลายผ้าที่ได้รับการพัฒนา มาตัดเย็บเป็นเสื้อ กระเป๋า ผ้าพันคอ และปกหมอน ทำให้สินค้าสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้จากเดิมมากกว่าร้อยละ 30 สามารถขยายฐานลูกค้าได้เพิ่มขึ้น สินค้ามีเอกลักษณ์เฉพาะ ต้นทุนการผลิตไม่สูงและตรงกับความต้องการของผู้บริโภคในปัจจุบันเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 2 สรุปผลการสร้างมูลค่าเพิ่มและยกระดับผลิตภัณฑ์

ก่อนการพัฒนาผลิตภัณฑ์	หลังการพัฒนาผลิตภัณฑ์
1. การตั้งราคาสินค้าและกลุ่มเป้าหมาย - ผลิตภัณฑ์ไม่เป็นที่ต้องการของกลุ่มวัยรุ่น - ผลิตภัณฑ์ไม่สามารถตั้งราคาสูงได้ ราคาเริ่มต้นที่ 50 – 200 บาท 	แนวทางการพัฒนา 1. พัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ให้เป็นที่ต้องการของกลุ่มลูกค้ามากขึ้น 2. พัฒนากลยุทธ์การตั้งราคาสินค้าและการคิดต้นทุนกำไร โดยราคาเริ่มต้นที่ 200 บาท ผ้าพันคอ 200 บาท กระเป๋า 350 บาท เสื้อ 500 บาท

ก่อนการพัฒนาผลิตภัณฑ์	หลังการพัฒนาผลิตภัณฑ์
2. ผลิตภัณฑ์ - ขาดทักษะความชำนาญในการสร้างแบบและการตัดเย็บ - รูปแบบผลิตภัณฑ์ไม่ทันสมัย 	แนวทางการพัฒนา 1. เพิ่มทักษะการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ต้องการของกลุ่มลูกค้า 2. พัฒนาทักษะด้านการตัดเย็บ 3. พัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ดูมีเอกลักษณ์ไม่ซ้ำใคร 4. พัฒนาทักษะการถ่ายภาพ

ก่อนการพัฒนาผลิตภัณฑ์	หลังการพัฒนาผลิตภัณฑ์
3. สถานที่จำหน่าย ร้านค้าชุมชน ตำบลบางชะแยง อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี - ขาดทักษะการตลาดออนไลน์	แนวทางการพัฒนา - พัฒนาทักษะการตลาดออนไลน์และช่องทางอื่น ๆ - พัฒนาทักษะการกำหนดราคาสินค้าให้เหมาะสมกับขนาดของผลิตภัณฑ์

สรุปการสร้างมูลค่าเพิ่มและยกระดับผลิตภัณฑ์ จากผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ 4 ผลิตภัณฑ์ สามารถสร้างราคาสินค้าได้สูงขึ้นจากเดิมมากกว่าร้อยละ 30 สินค้ามีความทันสมัยมากขึ้น กระบวนการผลิตใหม่ให้ผลทำให้สต็อกนานมากขึ้น เป็นที่ต้องการของผู้บริโภคมากขึ้น โดยดูจากรายได้ของกลุ่มสูงขึ้นจากเดือนละ 3,000 บาท/เดือน เป็น 5,000 บาท/เดือน โดยเฉลี่ย

5.อภิปรายผล

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมสีธรรมชาติเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มของกลุ่มอาชีพมัดย้อมมิต้ม เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มอาชีพมัดย้อมมิต้ม ตำบลบางชะแยง อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ได้พัฒนาผลิตภัณฑ์จำนวน 4 ผลิตภัณฑ์ ได้รูปแบบของผลิตภัณฑ์ใหม่ ทำให้ผู้บริโภคมีทางเลือกมากขึ้น ผลิตภัณฑ์ที่ถูกพัฒนาขึ้นเป็นการต่อยอดองค์ความรู้ในการย้อมสีธรรมชาติ ทดลองและลงมือทำ ถ่ายทอดองค์ความรู้ในการตัดเย็บรูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ สอดคล้องกับ Supamas Yuariya. (2021) ทำการสร้างสรรค์สีย้อมธรรมชาติและพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอ ยกดอกชุมชนบ้านล่องมุด จังหวัดสงขลา มีการนำวัสดุในพื้นที่ เช่น ผลหมากสด เปลือกต้นยางพารา มาทำการย้อมสีและให้สี ดังนี้ ผลหมากให้สีน้ำตาลอมส้ม สีจากเปลือกต้นยางพาราให้สีน้ำตาลแดง เป็นต้น โดยนำเส้นฝ้ายที่ผ่านการย้อมสีจากวัสดุในชุมชน นำมาทอเป็นผ้าผืนและแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์นวัตกรรมการชุมชน ผลงานวิจัยนี้สอดคล้องกับ Manus Chanpoung et al. (2020) ทำการพัฒนาผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติจากใบสัก ผลการวิจัยพบว่า การย้อมสีธรรมชาติจากใบสักให้สีที่เด่นชัดเจน ใบสักแต่ละช่วงให้สีแตกต่างกัน เช่น สีม่วงแดง สีม่วงน้ำตาล สีเหลืองอมเขียว สารที่ช่วยในการติดสี คือ น้ำซี้เถ่า สารส้ม และน้ำสนิมเหล็ก

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ ด้านลวดลายของผลิตภัณฑ์มีความสำคัญต่อความสนใจของผู้บริโภค Torsangrueng Manori et al. (2021) ทำการวิจัยพบว่า ผู้บริโภคให้ความสนใจกระเป๋ามีมัดย้อมสีธรรมชาติ อยู่ในระดับมาก พิจารณาแต่ละด้านพบว่า ด้านลวดลายผลิตภัณฑ์และสีสันสดใส ผู้บริโภคมีความพึงพอใจมาก รองลงมาได้แก่ ด้านรูปแบบและด้านราคา ซึ่งสอดคล้องกับ Sirinya Arayajaru. (2013) ทำการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้บริโภค พบว่า ผู้บริโภค

(วัยทำงาน) ให้ความสำคัญกับรูปแบบผลิตภัณฑ์มาก รองลงมา คือ การสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นท้องถิ่นแต่ยังคงมีความทันสมัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Prem Kosasaeng. (2021) ทำการศึกษาพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมครามและการส่งเสริมการตลาดของผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมคราม ของกลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพินา พบว่า ผู้บริโภคมีความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ที่แสดงถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามอย่างชัดเจน การออกแบบบรรจุภัณฑ์ใหม่อันเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ สามารถเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ สอดคล้องกับ Suriwan Soemmathiwong. (2021) ศึกษาการทำด้ายมัดย้อมโดยภูมิปัญญาชาวบ้านชุมชนบ้านห้วยตองน้อย พบว่า ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาดั้งเดิมของชุมชนมากขึ้น สามารถค้นพบภูมิปัญญาด้านอื่นๆ ในชุมชนอีกด้วย และควรส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนใช้ภูมิปัญญาในท้องถิ่นในการต่อยอดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เป็นผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ๆ เพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัว

การสร้างมูลค่าเพิ่มและยกระดับผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพมัดย้อมมัดย้อม ได้ดำเนินการออกแบบผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ได้รูปแบบใหม่และทำการตลาดออนไลน์ เพิ่มช่องทางการตลาด สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 30 รายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 60 ผลของการพัฒนาสามารถยกระดับสินค้า สอดคล้องกับ Winayaporn Bhammanachote (2021) ทำการศึกษาผ้าฝ้ายทอมือจอมทอกับแนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มเพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์ในตลาดสมัยใหม่ ผลการวิจัยพบว่า การผลิตที่เหนือกว่า การเข้าถึงผลิตภัณฑ์ การใช้เทคโนโลยี การคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ เป็นแนวทางในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับกลุ่มอาชีพมัดย้อมมัดย้อม

1. ความสำเร็จของกลุ่มอาชีพมัดย้อมมัดย้อม เกิดจากความสัมพันธ์และผู้นำกลุ่ม มีอิทธิพลที่ทำให้กลุ่มเกิดความเข้มแข็ง และกลุ่มมีความต้องการให้การพัฒนาผลิตภัณฑ์นี้สามารถขายได้อย่างแท้จริง ทำให้มีความตั้งใจในการพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง แต่ขาดเรื่อง การเพิ่มช่องทางการตลาดใหม่ ๆ เพราะสมาชิกส่วนใหญ่สูงอายุ จึงต้องเข้าไปให้ความรู้ทางด้านการใช้เทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้กลุ่มมีศักยภาพมากขึ้น

2. ขั้นตอนและเทคนิควิธี เพื่อให้ประสิทธิภาพของการใช้สีจากวัสดุ ใบไม้ ดอกไม้ ทำให้สีติดผ้ายิ่งขึ้น ยังต้องทำการฝึกต่อไป เพื่อให้สีคงทนและอยู่ได้นาน

3. การออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ต้องพัฒนาให้เพิ่มขึ้น ทางกลุ่มอาชีพยังต้องการพัฒนาเป็น หมวก พัด หรืออื่น ๆ ซึ่งต้องส่งผู้เชี่ยวชาญเข้าไปสอน เพื่อให้กลุ่มมีผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง และตรงใจผู้บริโภคมากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ควรเข้ามาสนับสนุนกลุ่มอาชีพเพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อเศรษฐกิจชุมชน และการให้ความสำคัญต่อการรักษาสีสิ่งแวดล้อมในชุมชน สนับสนุนการประชาสัมพันธ์และช่องทางการตลาด เพื่อเกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในกระบวนการทดลองนี้สามารถนำเอาวัสดุธรรมชาติอื่น ๆ มาทดลองผสมผสาน อาจทำให้เกิดการค้นพบสีที่มีความแตกต่างเกิดขึ้นได้

2. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาหรือการทดสอบความคงทนต่อแสง เมื่อนำผ้าที่ได้ไปซักหรือตากแดดหลาย ๆ ครั้ง เพื่อทดสอบความคงทนของสี

7. องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้ที่เกิดจากประโยชน์จากธรรมชาติ ในการคิดค้นงานย้อมสีจากธรรมชาติ เป็นการถ่ายทอด สืบต่อกันว่า “ต้นไม้ ใบไม้” บางชนิด สามารถนำมาย้อมสีให้เกิดสีบนผืนผ้าและสีนั้นมีความแตกต่างกัน เช่น ราก เปลือก แก่นไม้ ดอก ผล และใบ ถือเป็นการค้นพบความลับจากธรรมชาติ

กระบวนการถ่ายทอด เป็นการบอกเล่า จดจำ จากรุ่นสู่รุ่น ขึ้นอยู่กับวิถีชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรม นอกจากนี้เกิดการพึ่งพาอาศัยและใช้ประโยชน์จากธรรมชาติ การย้อมผ้าจากสีธรรมชาติไม่มีเคล็ดลับเฉพาะ เพราะการนำมาใช้อาจให้สีที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับต้นไม้แต่ละชนิดจะให้สีอะไร เช่น เปลือกประดู่ จะให้สีแดงและน้ำตาล ใบหูกวาง ให้สีเขียว ใบสัก ให้สีอมม่วง เป็นต้น ดังนั้นการค้นพบประโยชน์จากธรรมชาติทำให้เกิดองค์ความรู้ และนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาให้เกิดนวัตกรรมขึ้นได้

8. กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัย ขอขอบคุณ กลุ่มอาชีพ มัดย้อม มัดย้อม ตำบลบางชะแยง อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ทีมนักวิจัย และผู้เชี่ยวชาญทุกด้าน ที่ให้ข้อเสนอแนะในทุก ๆ ด้าน ร่วมมือ ทดลอง ปฏิบัติ จนไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาดได้สำเร็จ ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

9. เอกสารอ้างอิง

- Arayajaru, S. (2013). The study and the natural-dye cotton fabric handicraft product development based on sustainable product philosophy for Banthapkhilai's ancient weaving pattern group, Uthai Thani province. [Master's thesis]. Silpakorn University.
- Bhrammanachote, W. (2021). Chomthong Hand-Made Cotton and Value-added Approaches for Product Enhancement in the Modern Market: A Qualitative Research. *Journal of Yala Rajabhat University*, 16(1), 1-10.
- Buchaiyaphum, T. et al., (2023). The Development of Products from Tie-Dye, Case Study: Wat Yai Sri Suphan Community, Hirunruji Sub-district, Thonburi District, Bangkok. *Journal of BSRU – Research and Development Institute*, 7(1), 206 – 217.
- Chanpoung, M. et al., (2020). Development of Tie-dyed from Natural Dye Extracted from Teak Leaves at Ban Mae Phuak, Huai Rai Subdistrict, Den Chai District, Phrae Province. *Journal of Community Development and Life Quality*, 8(1), 250-262.
- Chematony, L. & Harris, F. (1998). *Added Value: its nature, Role and Sustainability*. n.p.: European Journal of Marketing.
- Chemsripong, S., & Petmee, P. (2017). Creating Value Added Products from Local Wisdom: A Case Study of the Ancient Cloth. *Journal of Community Development Research (Humanities and Social Sciences)*, 10(4), 62-85.
- Choawunklang, W., & Pasaja, P. (2013). *The studies Natural Extract in dyeing cotton*. [Master's thesis]. Rajabhat Maha Sarakham University.
- Chumkate, J. (2017). *Product Development from Local Wisdom to Increase an Efficiency of Community-Based Management with Sustainability in Thai-Muslim Village, Amphur Cha Am, Phetchaburi Province*. Silpakorn University.
- De Chernatony, L., Harris, F. & Dall'Olmo Riley, F. (2000). Added value: its nature, roles and sustainability. *European Journal of marketing*, 34(1/2), 39-56.
- HowKins, J. (200). *The Creative Economy: How People Make Money from Ideas*. UK: Penguin Books.
- Khamyingyong, P. (2023). *Maximizing the Value of Material scraps and turning into Eco Products, Case Study: Home Decoration Products from Wood scraps*. [Master's thesis]. Bangkok University.

- Kosasaeng, P. (2021). **Indigo Dyeing Product Development and Marketing Promotion of Indigo Dyeing Products of Natural Dyeing Weaving Groups at Ban Phanna, Phanna Sub-district, Sawang Daen Din District, Sakon Nakhon Province.** [Master's thesis]. Mahasarakham University.
- Manori, T. et al., (2021). Development and Design of Natural Tie Dye Bags. **The Journal of Accounting Review Chiang Rai Rajabhat University**, 6(1), 87 – 95.
- Nilson, T.H. (1992). **Creating Customer Value.** The Part to Sustainable Competitive Advantage, OH: Thompson Executive Press.
- Panchaikaao, N. et al., (2022). **The study of tie dye fabric wisdom of Community Enterprise Group of Mae Puka Subdistrict Municipality, San Kamphaeng District, Chiangmai.** Payap University Research Symposium.
- Soemmathiwong, S. (2021). **The study of traditional knowledge tie dye in Huay Tong Noi village, Omkoi district, Chiang Mai province.** [Master's thesis]. Maejo University.
- Tekhanmaga, K. et al., (2020). A Develop Hand Woven Madmee Cotton Fabric Dyed with natural dyes based on wisdom, to the creative economy of Khok Charoen sub-district, Khok Charoen district, Lop Buri province. **Journal of Community Development Research (Humanities and Social Sciences)**, 13(4), 84-99.
- Upensuk, K. (2022). **The Guidelines for Value Added through Online Sales Process in the New Normal by the OTOP Group in Sampran District, Nakhon Pathom Province.** [Master's thesis]. Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Yuariya, S. (2021). **The creation of natural dyes and development of weaving, flower weaving products in Ban Long Mut community, Songkhla province.** Institute of Community College.